BABIALİ'DEN KİTAPÇILAR SOKAĞI'NA BİR DOSTLUĞUN HİKÂYESİ

AYŞE OLGUN

Cevat Özkaya, 11-12 Mayıs 2018 tarihleri arasında Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı'nda gerçekleştirilen İstanbul Kültür Çalıştayı'nın yayıncılık kültürü odaklı komisyonunun başkanlığını üstlendi.

Gazeteciliğe başladığım 1997'den itibaren daha farklı bir merak ve heyecanla yayınevlerine uğruyor, yayıncıların kitap önerilerini not ediyor, yazarlarla tanışıyor, sohbetlerine katılıyor, pek çok haber ve röportaj hazırlıyordum. 2012'de *Yeni Şafak* gazetesinin çıkardığı kitap ekinin yayın yönetmeni olunca bu işi sistematik bir çerçevede yapmaya karar verdim. Çünkü yayın dünyasına daha farklı bir gözle bakmaya başlamıştım. Artık yayıncılık benim için yalnızca kitaplardan ibaret olmaktan çıkmış, insanları, mekânları ve yaşanmışlıklarıyla keşfedilmeyi bekleyen bir hafıza mekânına dönüşmüştü.

Cevat Özkaya ile yüz yüze tanışmamız da gazetecilik yaptığım bu yıllarda, çalıştığım kurumda oldu. Hiç unutmuyorum: Televizyonda bir programa katılmak üzere bir sabah gelmişti. O gün kantinde başlayan güzel sohbetimiz zamanla başka buluşmalara vesile oldu. Kimi zaman telefonda kimi zaman yüz yüze devam eden bu görüşmelerimizde ondan daima yeni şeyler öğreniyordum. Yayıncılık dünyasında tanıyıp sevdiğim, birikimine saygı duyduğum bir isim olmasının ötesinde, zamanla benim için kıymetli bir ağabeye dönüştü. Babıali, kitapçılık ve yayıncılık üzerine yürüttüğüm çalışmalar sohbetlerimizin ortak zeminini oluşturdu. Kitaplar üzerinden başlayan tanışıklığımız, ortak meseleler etrafında derinleşen bir dostluğa dönüştü.

Bu dostluğun önemli duraklarından biri hiç şüphesiz 2018 yılında gerçekleştirilen İstanbul Kültür Çalıştayı'ydı. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından düzenlenen, İstanbul İl Kültür Müdürlüğü'nün ev sahipliğini yaptığı çalıştayın İstanbul ve Yayıncılık Komisyonu'nda görev almıştım. Komisyon başkanlığını Cevat Özkaya yürütüyordu. Yayıncılığın sorunlarının ele alındığı çalıştayda, Babıali'de bir "Kitapçılar Sokağı" kurulması fikri öne çıktı. Özkaya'nın önemle üzerinde durduğu bu fikir, birkaç kitapçı dükkânının açılmasından çok daha geniş bir anlam taşıyordu. Onun hayalinde insanları kitap etrafında buluşturan, sanat ve kültür faaliyetleriyle yaşayan bir mekân vardı. Amaç, Babıali'nin geçmişini yâd etmekle yetinmeyip bu köklü yayıncılık geleneğinin gelecekte nasıl yaşatılabileceğini düşünmekti.

Çalıştayın ardından Cevat Özkaya, Babıali'de Kitapçılar Sokağı fikrini hayata geçirmek için büyük çaba harcarken amacı o ruhu yeniden canlandırmaktı. Bunun için büyük gayret gösterse de karşılaştığı bürokratik engeller ve 2019'daki İstanbul Büyükşehir Belediyesi seçimlerinin ardından yaşananlar sebebiyle proje rafa kalktı. Verdiği emek bir süre gündemden düştü. Ta ki Fatih Belediye Başkanı Ergün Turan bu meseleye yeniden el atıncaya kadar... Ancak şu anki mevcut proje önemli olmasına karşın Özkaya'nın hayal ettiğinin çok gerisinde.

Yollarımız Cevat Özkaya'nın hazırladığı *İstanbul'un Kültürel Yüzü* adlı kitap vesilesiyle bir kez daha kesişti. Babıali üzerine yaptığım çalışmalardan hareketle eser için benim de bir yazı kaleme almamı istedi. Yıllardır yayınevleri ve yayıncılarla gerçekleştirdiğim söyleşiler aracılığıyla izini sürdüğüm bu dünyanın hatıralarını yazıya dökmek benim için anlamlı bir fırsattı. Özkaya'nın vefatından kısa süre önce yaptığımız bir sohbette, böyle bir kitap hazırlamaktan duyduğu memnuniyeti dile getirmiş, gördüğü ilgiden mutlu olduğunu söylemişti. Bugün o konuşmayı

hatırladığımda, Babıali'nin onun için taşıdığı anlamı daha iyi anlıyorum. Benim için ise çalışmalarımı geliştirirken o dünyanın tecrübelerinden ve insanlarından yararlanmak, meslek hayatımın kıymetli kazanımlarından biri oldu. Bu kazanımların başında da Cevat Özkaya gibi bir isimle tanışmak geliyordu.

Onu sohbetlerimizde yakından tanıdıkça, düşünce dünyasını farklı kılan özellikleri daha iyi anladım. Meselelere alışılmışın dışında, geniş bir çerçeveden bakıyordu. Eleştirilerini ezberlenmiş kalıplarla dile getirmez, en sıradan görünen olayda bile kendine özgü bir bakış açısı ortaya koyardı. Bir konuyu değerlendirirken yalnızca görünen tarafıyla yetinmez, farklı unsurları hesaba katarak meselenin özüne ulaşmaya çalışırdı. Bunu yaparken insanları ve fikirleri karşı karşıya getirmeden, kimseyi kırıp dökmeden, suçlu aramadan, kişiselleştirmeden, öfkesine yenilmeden konuşmayı başarırdı. Her şeyden önemlisi bir meseleyi adalet duygusunu koruyarak anlamaya ve anlatmaya çalışırdı. Her kesimden, her sınıftan, her yaştan dostları, arkadaşları vardı. Onunla yapılan istişareler ufuk açıcıydı. Ama o bununla övünmez, ilişkilerini sessizlik ve samimiyet içinde sürdürmeye gayret ederdi. Onunla sohbet etmeyi değerli kılan, yalnızca bilgi ve birikimi değil, düşüncelerini ifade ederken gösterdiği erdemli dili, ahlakı ve nezaketiydi.

Yazılarımı bir kitapta toplamam için sık sık teşvik ederdi. Bazen arayıp çalışmalarıma yön verecek fikirlerini söyler bazen de elimi çabuk tutmadığım için tatlı sert bir dille uyarırdı. Bu teşvikler, gazete yazılarında parça parça ele aldığım meseleleri bütünlüklü bir araştırmaya dönüştürmem için önemli bir motivasyondu. Bir yayıncının, gazetecilik çalışmalarını izleyerek bir araştırmacıyı yeni bir alanda çalışmaya yönlendirmesi, yayıncılık kültürünün yalnızca kitaplarla değil, insanlar arasında kurulan ilişkilerle de yaşadığını gösteriyordu.

Fatih Belediyesi tarafından Cağaloğlu'nda açılan Kitapçılar Sokağı'na baktığımda, Cevat Özkaya'nın Babıali'nin hafızasını yaşatma çabasının somut bir karşılığını görüyorum. Hastalığına rağmen projenin son aşamasına kadar yakından ilgilenmesi, bu meseleyi ne kadar önemsediğinin göstergesiydi. Onun için bu, yalnızca bir sokağı yeniden canlandırmak değil, yayıncılık tarihinin önemli bir parçasını bugüne ve geleceğe taşımaktı.

Bu nedenle Kitapçılar Sokağı'nın hikâyesini anlatırken, o fikrin arkasındaki emeği de hatırlamak gerekiyor. Kültürel miras, yalnızca geçmişten kalan binalar ve mekânlarla yaşamıyor; onlara anlam kazandıran, yaşatılmaları için çaba gösteren insanların gayretiyle varlığını sürdürüyor. Gönül ister ki, Cağaloğlu'nda açılan Kitapçılar Sokağı bundan böyle Cevat Özkaya'nın adıyla anılsın. Böylece Babıali'nin hafızasını yaşatmak için onun verdiği emek kalıcı bir karşılık bulsun. Kitapların, yayıncıların ve okurların buluştuğu bu sokak, geçmişi geleceğe aktarmaya çalışan bir insanın hatırasını da yaşatsın.

Cevat Özkaya'yı benim için kıymetli kılan, yalnızca yayıncılık alanındaki birikimi ve kültürel mirasa sahip çıkma çabası değildi. Onunla konuşurken iş dışındaki hayat meselelerini de çekinmeden paylaşabilirdim. Ne zaman Cağaloğlu'na yolum düşse, yayınevine uğrayıp kendisine bir selam verirdim. Bazen iş yerinden birlikte çıkar, Sirkeci'ye kadar yürür, onun bu sokaklarla, tarihî binalarla ilgili anlattığı hatıraları ilgiyle dinlerdim. Bazen anlatılan hikâyeye göre yürüdüğümüz sokakların güzergâhı değişir, hiç bilmediğim bir binanın önüne çıkarır, orada sözlerine devam ederdi. Yayıncılık üzerine fikir alışverişinde bulunmanın yanı sıra hayatın türlü meseleleri üzerine de dertleşirdik. Vefatından çok kısa süre önce yaptığımız görüşmede bana tavsiyesi bir an önce Babıali olmak üzere yaptığım röportajları kitaplaştırmamdı.

Entelektüel birikimine saygı duyduğum, bunun ötesinde gönül rahatlığıyla "ağabey gibi ağabey" diyebildiğim nadir insanlardan biriydi. Samimiyeti, cömertliği ve adalet duygusuyla bende ayrı bir yeri vardı. Fikir ayrılıklarını konuşurken gösterdiği ölçü, insanlara yaklaşımındaki incelik ve meseleleri değerlendirmedeki genişlik, onu benim gözümde özel kılan nitelikleriydi. Hatalarımı ise "İyi ki sen böyle değilsin!" gibi ters bir bakış açısıyla dile getirerek görmemi sağlardı.

İnsan bazı karşılaşmalar için yıllar sonra dönüp "İyi ki tanımışım!" diyor. Cevat Özkaya benim için böyle bir insan oldu, bundan böyle de hep yerini koruyacak. Hem düşünce ahlakıyla bende saygı uyandıran hem de varlığıyla hayatıma değer katan bir büyüğüm olarak yaşamaya devam edecek.

Babıali'den Kitapçılar Sokağı'na uzanan bu hikâyeden geriye ortak çalışmalarımız, sohbetlerimiz ve güzel hatıralarımız kaldı. Bir de onun emek verdiği kültürel mirasın yaşatılması arzusu...

Bundan sonra Cağaloğlu'na her uğrayışımda, Kitapçılar Sokağı'ndan her geçişimde, yayınevinde olup olmadığını merak ederek telefona sarıldığım günleri özlemle hatırlayacağım.